Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN RICHARD DE LA TOUR
6 päivänä maaliskuuta 2025 [1]

Asia C-549/23

American Express Europe SA,
American Express Carte France SA,
Visa Europe Ltd,
MasterCard Europe SA,
Autoriteit Consument en Markt ja
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV,
jossa asian käsittelyyn osallistuu
International Card Services BV

(Ennakkoratkaisupyyntö – College van Beroep voor het bedrijfsleven (taloudellis-hallinnollisten asioiden ylioikeus, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Maksupalvelut sisämarkkinoilla – Asetus (EU) 2015/751 – Korttipohjaisista maksutapahtumista veloitettavat siirtohinnat – Siirtohintojen enimmäistaso – Rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamat korvaukset – Siirtohintojen enimmäistason soveltaminen näihin korvauksiin – Kauppiaalta veloitettavan palvelumaksun vähentäminen – Rinnakkaiskäyttökumppanin tekemien suoritusten arvon vähentäminen

I Johdanto

1. Vuoden 2023 jälkipuoliskolla noin 56 prosenttia euroalueen muista kuin käteismaksuista suoritettiin maksukortilla, ja niiden keskimääräinen arvo maksutapahtumaa kohti oli noin 40 euroa. [2]

2. Maksukorttien alalla on kaksi kilpailevaa liiketoimintamallia. Yhtäältä ovat neljän osapuolen maksukorttijärjestelyt, jotka vastaavat valtaosasta markkinoilla toteutuvia maksutapahtumia. [3] Tähän järjestelmään osallistuvat kortinhaltija (1), kortin liikkeeseen laskenut rahalaitos (2), jolle kortinhaltija suorittaa vuosimaksuja (jäljempänä liikkeeseenlaskija), korttimaksun vastaanottava

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[2] Ks. Euroopan keskuspankin (EKP) 25.7.2024 julkaisema lehdistötiedote, ”Payments statistics: second half of 2023”, saatavana internetosoitteessa https://www.ecb.europa.eu/press/stats/paysec/html/ecb.pis2023_1~10a5662f81.en.html. Ks. myös kyseisen lehdistötiedotteen liite.

[3] Ks. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 01/2025 ”Digitaaliset maksut EU:ssa – Maksujen turvallisuus ja nopeus parantuneet ja kulut vähentyneet mutta puutteita ilmenee yhä”, saatavana internetosoitteessa https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-01/SR-2025-01_FI.pdf, 7 kohta (s. 9).

kauppias (3) sekä rahalaitos (4), jolle kauppias suorittaa palvelumaksuja ja joka tarjoaa kauppiaalle korttimaksun vastaanottamiseen tarvittavat välineet [4] (jäljempänä maksutapahtumien vastaanottaja). Mainittua järjestelmää täydentää maksukorttijärjestely, kuten MasterCard tai Visa, joka hoitaa liikkeeseenlaskijoiden ja maksutapahtumien vastaanottajien välisten tapahtumien selvityksen ja tilityksen provisiota vastaan. Vastikkeeksi siitä, että liikkeeseenlaskijalle aiheutuu enemmän kuluja ja riskejä (erityisesti vakuutukset, korvaukset petoksista ja maksulaiminlyönneistä, välitön maksaminen, vaikka maksu veloitetaan kortinhaltijalta viiveellä) kuin maksutapahtumien vastaanottajalle (maksuratkaisujen käyttöön asettaminen), jälkimmäinen maksaa liikkeeseenlaskijalle korttipohjaisista maksutapahtumista veloitettavista siirtohinnoista 29.4.2015 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/751 [5] tarkoitetun siirtohinnan.

3. Toisaalta ovat kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt, joiden osapuolina ovat kortinhaltija, kauppias ja maksukorttijärjestely, joka toimii sekä maksutapahtumien vastaanottajana että kortin liikkeeseenlaskijana, sillä se hoitaa itse molemmat tehtävät. Tämän vuoksi niihin ei sovelleta siirtohintaa koskevaa lainsäädäntöä. American Express kuuluu näihin kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyihin.

4. Kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyjen pohjalta on kehittynyt liiketoimintamalleja, joihin osallistuu edellä mainittujen toimijoiden lisäksi ulkopuolisia osapuolia, kuten lisenssin saanut maksupalvelujen tarjoaja, rinnakkaiskäyttökumppani tai agentti. Asetuksen 2015/751 mukaan näitä kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyjen muunnelmia, joihin unionin tuomioistuimen käsiteltävänä oleva sopimustilanne kuuluu, on pidettävä neljän osapuolen maksukorttijärjestelyinä.

5. Käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö tarjoaa unionin tuomioistuimelle tilaisuuden selventää, miten asetuksessa 2015/751 tehtyä neljän osapuolen maksukorttijärjestelyjen ja sellaisten kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyjen, joita on laajennettu tuotemerkkien rinnakkaiskäytöllä, välistä rinnastusta on konkreettisesti sovellettava erityisesti silloin, kun kyse on siirtomaksun määrän rajoittamisesta.

6. Unionin tuomioistuin on nimittäin jo todennut, että jotta kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyä, jonka kanssa rinnakkaiskäyttökumppani on tehnyt sopimuksen, voitaisiin pitää neljän osapuolen maksukorttijärjestelynä, ei ole tarpeen, että kyseinen rinnakkaiskäyttökumppani toimii asetuksen 2015/751 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna liikkeeseenlaskijana. [6] Käsiteltävän asian yhteydessä on tilaisuus selventää, miten neljän osapuolen järjestelyissä noudatettavia siirtohinnan enimmäistason määrittämistä koskevia sääntöjä sovelletaan sellaisiin kolmen osapuolen järjestelyihin, joita on laajennettu rinnakkaiskäytöllä.

7. Tässä ratkaisuehdotuksessa aion ehdottaa unionin tuomioistuimelle, että se vastaisi College van Beroep voor het bedrijfslevenin (taloudellis-hallinnollisten asioiden ylioikeus, Alankomaat) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin ottaen huomioon asetuksen 2015/751 tavoitteet, jotka ovat kilpailusääntöjen soveltaminen johdonmukaisesti siirtohintoihin, sisämarkkinoiden toiminnan parantaminen ja kuluttajille korttipohjaisista maksutapahtumista aiheutuvien kustannusten alentaminen.

4 Elektroninen maksupääte tai internet- tai matkapuhelinpohjainen korttimaksuratkaisu.

5 EUVL 2015, L 123, s. 1.

6 Ks. tuomio 7.2.2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66).

II Asiaa koskevat unionin oikeussäännöt

8. Asetuksen 2015/751 johdanto-osan 10, 28, 29, 31 ja 32 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Siirtohintoja sovelletaan yleensä korttitapahtumia vastaanottavien maksupalveluntarjoajien ja tiettyyn maksukorttijärjestelyyn kuuluvia kortteja liikkeeseen laskevien maksupalveluntarjoajien välillä. Siirtohinnat muodostavat suurimman osan palvelumaksuista, joita korttitapahtumia vastaanottavat maksupalveluntarjoajat veloittavat kauppiailta jokaisesta korttipohjaisesta maksutapahtumasta. Kauppiaat puolestaan sisällyttävät nämä korttikustannukset, kuten kaikki muutkin kustannuksensa, tavaroiden ja palveluiden tavanomaisiin hintoihin. Maksukorttijärjestelyjen välinen kilpailu maksupalveluntarjoajien vakuuttamiseksi siitä, että niiden kannattaa laskea liikkeeseen kyseisen järjestelyn kortteja, johtaa pikemminkin markkinoilla veloitettavien siirtohintojen nousuun kuin laskuun, mikä on ristiriidassa markkinataloudessa käytävän kilpailun yleensä aikaan saaman hintakurivaikutuksen kanssa. Kilpailusääntöjen johdonmukaisen siirtohintoihin soveltamisen lisäksi kyseisten maksujen sääntely parantaisi sisämarkkinoiden toimintaa ja edistäisi tapahtumista kuluttajille aiheutuvien kustannusten alentamista.

– –

(28) – – Monet neljän osapuolen maksukorttijärjestelyt käyttävät eksplisiittistä siirtohintaa, joka on useimmiten monenvälinen. Implisiittisten siirtohintojen olemassaolon tunnustamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten luomisen edistämiseksi kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt, jotka käyttävät maksupalveluntarjoajia liikkeeseenlaskijoina tai maksutapahtumien vastaanottajina, olisi katsottava neljän osapuolen maksukorttijärjestelyiksi, ja niiden olisi noudatettava samoja sääntöjä, kun taas liiketoimintasääntöihin liittyviä avoimuutta lisääviä toimenpiteitä ja muita toimenpiteitä olisi sovellettava kaikkiin palveluntarjoajiin. – –

(29) Korttien liikkeeseenlaskupalvelu perustuu maksuvälineen liikkeeseenlaskijan ja maksajan väliseen sopimussuhteeseen riippumatta siitä, säilyttääkö liikkeeseenlaskija varoja maksajan puolesta. Liikkeeseenlaskija asettaa maksukortteja maksajan saataville, antaa luvan suorittaa maksutapahtumia päätteillä tai vastaavilla laitteilla ja voi taata, että maksu suoritetaan maksutapahtumien vastaanottajalle sellaisten maksutapahtumien osalta, jotka ovat asianomaisen järjestelyn sääntöjen mukaisia. Näin ollen pelkkää maksukorttien jakelua tai teknisten palvelujen tarjoamista, kuten pelkkää tietojen käsittelyä ja tallentamista, ei olisi katsottava liikkeeseenlaskuksi.

– –

(31) On tärkeää varmistaa, ettei maksupalveluntarjoajien maksamia tai vastaanottamia siirtohintoja koskevia säännöksiä kierretä liikkeeseenlaskijoille suoritettujen vaihtoehtoisten maksujen avulla. Tämän välttämiseksi ’nettokorvaus’, jonka maksukorttijärjestely, maksutapahtumien vastaanottaja tai muu välittäjä maksaa tai joka niille maksetaan liikkeeseenlaskijan suorittamista tai vastaanottamista maksuista, mukaan lukien mahdolliset varmennustapahtumat, olisi katsottava siirtohinnaksi. Tarkistettaessa, kierretäänkö säännöksiä, siirtohinnan laskennassa olisi otettava huomioon niiden maksujen tai kannustinten kokonaismäärä, jotka liikkeeseenlaskija vastaanottaa maksukorttijärjestelyltä

sääntelyn alaisista maksutapahtumista ja joista vähennetään liikkeeseenlaskijan järjestelylle suorittamat maksut. Huomioon otettavat maksut ja kannustimet voisivat olla suoria (eli perustua lukumäärään tai olla tapahtumakohtaisia) tai välillisiä (mukaan lukien markkinakannustimet, hyvitykset ja tiettyjen tapahtumamäärien saavuttamisesta myönnettävät alennukset). Arvioitaessa, kierretäänkö tämän asetuksen säännöksiä, olisi otettava erityisesti huomioon voitot, jotka liikkeeseenlaskijat saavat liikkeeseenlaskijoiden ja maksukorttijärjestelyjen yhteisistä erityisohjelmista sekä tulot käsittely- ja toimilupamaksuista sekä muista korttijärjestöjen tuloihin kuuluvista maksuista. – –

(32) Kuluttajat eivät aina ole tietoisia palvelumaksuista, joita kauppiaat suorittavat kuluttajien käyttämästä maksuvälineestä. Samalla monet liikkeeseenlaskijoiden soveltamat kannustimet (kuten matkakupongit, hyvitykset, alennukset, maksupalautukset, maksuttomat vakuutukset jne.) saattavat ohjata kuluttajia käyttämään maksuvälineitä, mikä tuottaa liikkeeseenlaskijoille korkeita palvelumaksuja. Tämän estämiseksi toimenpiteitä, joilla asetetaan rajoituksia siirtohinnoille, olisi sovellettava vain sellaisiin maksukortteihin, joista on tullut massatuotteita ja joita kauppiaiden on yleensä vaikea kieltäytyä vastaanottamasta niiden laajamittaisen liikkeeseenlaskun ja käytön vuoksi (näitä ovat mm. kuluttajien pankki- ja luottokortit). Jotta tehostettaisiin markkinoiden toimintaa alan sääntelemättömissä osissa ja rajoitettaisiin liiketoiminnan siirtymistä alan säännellyistä osista sääntelemättömiin osiin, on tarpeen ottaa käyttöön joitakin toimenpiteitä, mukaan lukien maksujärjestelyn ja infrastruktuurin erottaminen toisistaan, maksunsaajan maksajaan kohdistamat ohjaustoimet ja maksunsaajan mahdollisuus valita, mitkä maksuvälineet se hyväksyy.”

9. Asetuksen 2015/751 I lukuun, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, sisältyvän 1 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 3 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”3. Tämän asetuksen II luku ei koske seuraavia:

– –

c) kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyjen liikkeeseen laskemilla maksukorteilla toteutetut maksutapahtumat.

– –

5. Kun kolmen osapuolen maksukorttijärjestely antaa muille maksupalveluntarjoajille toimiluvan korttipohjaisten maksuvälineiden liikkeeseenlaskuun tai korttipohjaisten maksutapahtumien vastaanottoon taikka sekä liikkeeseenlaskuun että vastaanottoon tai laskee liikkeeseen korttipohjaisia maksuvälineitä rinnakkaiskäyttökumppanin kanssa (co-branding partner) tai agentin kautta, se katsotaan neljän osapuolen maksukorttijärjestelyksi. – –”

10. Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovellettaessa tarkoitetaan

– –

2) ’liikkeeseenlaskijalla’ maksupalveluntarjoajaa, joka sopii tarjoavansa maksajalle maksuvälineen maksajan korttipohjaisten maksutapahtumien käynnistämistä ja käsittelyä varten;

– –

10) ’siirtohinnalla’ maksua, joka maksetaan suoraan tai välillisesti (eli kolmannen osapuolen välityksellä), jokaisesta liikkeeseenlaskijan ja maksutapahtuman vastaanottajan välisestä maksutapahtumasta. Nettokorvauksen tai muun sovitun korvauksen katsotaan olevan osa siirtohintaa;

11) ’nettokorvauksella’ maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jonka liikkeeseenlaskija vastaanottaa maksukorttijärjestelyltä, maksutapahtuman vastaanottajalta tai muulta välittäjältä korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta;

12) ’kauppiaalta veloitettavalla palvelumaksulla’ maksua, jonka maksunsaaja suorittaa maksutapahtumien vastaanottajalle korttipohjaisista maksutapahtumista;

– –

17) ’neljän osapuolen maksukorttijärjestelyllä’ maksukorttijärjestelyä, jossa korttipohjaiset maksutapahtumat suoritetaan maksajan maksutililtä maksunsaajan maksutilille järjestelyn, (maksajaa edustavan) liikkeeseenlaskijan ja (maksunsaajaa edustavan) maksutapahtumien vastaanottajan välityksellä;

18) ’kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyllä’ maksukorttijärjestelyä, jossa järjestely hoitaa itse korttitapahtumien vastaanoton ja korttien liikkeeseenlaskun, koska korttipohjaiset maksutapahtumat suoritetaan järjestelyn sisällä maksajan maksutililtä maksunsaajan maksutilille. Kun kolmen osapuolen maksukorttijärjestely antaa muille maksupalveluntarjoajille toimiluvan korttipohjaisten maksuvälineiden liikkeeseenlaskuun tai vastaanottoon taikka sekä liikkeeseenlaskuun että vastaanottoon tai laskee liikkeeseen korttipohjaisia maksuvälineitä rinnakkaiskäyttökumppanin kanssa (co-branding partner) tai agentin kautta, se katsotaan neljän osapuolen maksukorttijärjestelyksi;

– –

24) ’maksupalveluntarjoajalla’ luonnollista tai oikeushenkilöä, jolla on lupa tarjota direktiivin 2007/64/EY[7] liitteessä lueteltuja maksupalveluja tai laskea liikkeeseen sähköistä rahaa direktiivin 2009/110/EY[8] 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Maksupalveluntarjoaja voi olla korttien liikkeeseenlaskija tai maksutapahtumien vastaanottaja taikka molempia;

– –

30) ’maksutuotemerkillä’ mitä tahansa materiaalista tai digitaalista nimeä, nimitystä, merkkiä, tunnusta tai niiden yhdistelmää, jolla voidaan osoittaa, minkä maksukorttijärjestelyn puitteissa korttipohjaiset maksutapahtumat toteutetaan;

7 Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2007, L 319, s. 1). Direktiivi 2007/64 on sittemmin kumottu maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta 25.11.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/2366 (EUVL 2015, L 337, s. 35).

8 Sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta, direktiivien 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2000/46/EY kumoamisesta 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2009, L 267, s. 7).

– –

32) ’tuotemerkkien rinnakkaiskäytöllä’ (co-branding) vähintään yhden maksutuotemerkin ja vähintään yhden muun kuin maksutuotemerkin sisällyttämistä samalle korttipohjaiselle maksuvälineelle;

– –”

11. Asetuksen 2015/751 II lukuun, jonka otsikko on ”Siirtohinnat”, sisältyvässä 4 artiklassa, joka koskee ”kuluttajien luottokorttitapahtumista veloitettavia siirtohintoja”, säädetään seuraavaa:

”Maksupalveluntarjoajat eivät saa tarjota eivätkä veloittaa luottokorttitapahtumasta tapahtumakohtaista siirtohintaa, jonka osuus tapahtuman arvosta on yli 0,3 prosenttia. – –”

12. Kyseisen asetuksen II lukuun sisältyvässä 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Säännösten kiertämisen kieltäminen”, säädetään seuraavaa:

”Kun sovelletaan 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja enimmäistasoja, kaikki liikkeeseenlaskijan maksukorttijärjestelystä, maksutapahtumien vastaanottajalta tai muulta välittäjältä maksutapahtuman tai siihen liittyvän toiminnan osalta vastaanottamat sovitut korvaukset, nettokorvaukset mukaan lukien, joiden tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava, on katsottava osaksi siirtohintaa.”

III Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

13. American Express Europe SA ja American Express Carte France SA (jäljempänä yhdessä tai erikseen Amex) tarjoavat kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyä ja MasterCard Europe SA (jäljempänä MasterCard) ja Visa Europe Ltd (jäljempänä Visa) neljän osapuolen maksukorttijärjestelyä.

14. Amex aloitti vuonna 2010 Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV:n (jäljempänä KLM) kanssa yhteistyön, jossa se toimi KLM:n rinnakkaiskäyttökumppanina 1.6.2011–1.6.2019. Tämän yhteistyön perusteella Amex laskee liikkeeseen kuluttajille ja yrityksille tarkoitettuja yhdistelmämaksukortteja, joilla tehdyt ostot kerryttävät pisteitä (miles) KLM:n kanta-asiakasohjelmaan ja joita varten Amex ostaa näitä pisteitä KLM:ltä. Kyseiseen kanta-asiakasohjelmaan voidaan kerryttää pisteitä myös ostamalla lentoja KLM:ltä tai tekemällä ostoksia KLM:n kumppaneilta, ja pisteillä voi ostaa uusia lentoja tai muita palveluja KLM:ltä. Amex maksoi tästä yhteistyöstä KLM:lle paitsi allekirjoituspalkkion myös a) vuosimaksuja tuotemerkkien käyttöoikeudesta ja kanta-asiakasohjelmaan pääsystä; b) tietyn prosenttiosuuden maksuista, jotka kortinhaltijalta veloitetaan kortista ja sen lisäominaisuuksista; c) tietyn prosenttiosuuden korttitapahtumista aiheutuneista kuluista ja d) provisiota pisteiden ostamisesta.

15. Vuonna 2018 järjestetyssä tarjouskilpailussa KLM valitsi Amexin uudelleen yhteistyökumppaniksi rinnakkaiskäyttöohjelmaan. Uusissa sopimuksissa Amexilta allekirjoituspalkkion lisäksi veloitettavat korvaukset rajoitettiin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohdan a ja d alakohdassa mainittuihin määriin.

16. Autoriteit Consument en Markt (kuluttaja- ja markkinaviranomainen, Alankomaat; jäljempänä ACM) aloitti toukokuussa 2017 tutkinnan Amexin ja KLM:n yhteistyöstä ja asetti 6.3.2019 tekemällään päätöksellä Amexille uhkasakolla tehostetun velvoitteen noudattaa asetuksessa 2015/751 säädettyä tapahtumakohtaisen siirtohinnan enimmäistasoa, joka on 0,3 prosenttia tapahtumien vuotuisesta kauppa-arvosta. Laskiessaan Amexin KLM:lle maksamien siirtohintojen määrän, joka ylitti selvästi 0,3 prosentin enimmäistason, ACM oli laskenut yhteen Amexin kultakin neljältä ohjelmavuodelta maksamat vuotuiset korvaukset ja jakanut summan yhdistelmämaksukorteilla suoritettujen maksujen määrällä. Amex ja KLM riitauttivat tämän 6.3.2019 tehdyn päätöksen ja vaativat turvaamistoimien määräämistä.

17. Turvaamistoimista päättävä tuomari lykkäsi 24.7.2019 antamallaan ratkaisulla Amexille asetetun uhkasakolla tehostetun velvoitteen täytäntöönpanoa sillä perusteella, että ACM:n käyttämässä laskentamenetelmässä Amexin KLM:lle maksamien korvausten kokonaismäärästä ei voitu vähentää Amexin KLM:ltä ostamien pisteiden arvoa.

18. ACM totesi 22.1.2020 tekemällään päätöksellä Amexin ja KLM:n uhkasakolla tehostetusta velvoitteesta tekemät oikaisuvaatimukset perusteettomiksi ensinnäkin sillä perusteella, että kaikkia KLM:n vastaanottamia korvauksia on pidettävä ”nettokorvauksina” tarvitsematta osoittaa, että niiden tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava, ja toiseksi sillä perusteella, että Amexin ostamien pisteiden vasta-arvoa ei voida vähentää KLM:lle maksettujen korvausten kokonaismäärästä.

19. ACM määräsi 21.12.2020 tekemällään päätöksellä Amexin maksamaan 10 miljoonaa euroa uhkasakkoja. Vaikka ACM hyväksyi Amexin käyttämän laskentamenetelmän, se kiisti Amexin pisteille määrittämän arvon, koska kortinhaltijoilla oli käyttämättömiä pisteitä.

20. Rechtbank Rotterdam (Rotterdamin alioikeus, Alankomaat) totesi Amexin ja KLM:n kanteet perustelluiksi ja kumosi 22.1.2020 ja 21.12.2020 tehdyt päätökset sillä perusteella, että kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyyn, joka toimii rinnakkaiskäyttökumppanin kanssa, sovelletaan asetuksen 2015/751 4 artiklan, luettuna yhdessä sen 5 artiklan kanssa, säännöksiä ja että näin ollen olisi osoitettava, että rinnakkaiskäyttökumppanin suorittamien maksujen tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava, jotta niitä voitaisiin pitää siirtohintana. Kyseinen tuomioistuin myös katsoi, että tätä vaikutusta ei voida arvioida Amexin ja KLM:n välisessä yhteistyösuhteessa yhdistelmämaksukorttien liikkeeseen laskemiseen ja käyttämiseen annettujen kannustinten perusteella, kuten ACM oli tehnyt, vaan sisämarkkinoiden ja kuluttajille korttitapahtumista aiheutuvien kustannusten perusteella.

21. Amex, Visa, MasterCard, KLM ja ACM valittivat tästä ratkaisusta. International Card Services BV (jäljempänä ICS), joka osallistuu asian käsittelyyn Visan ja MasterCardin korttien liikkeeseenlaskijana, hyväksyttiin väliintulijaksi toisessa oikeusasteessa.

22. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, sovelletaanko asetuksen 2015/751 4 ja 5 artiklaa maksuihin, jotka kolmen osapuolen maksukorttijärjestely on suorittanut rinnakkaiskäyttökumppanille, joka ei ole kyseisissä säännöksissä tarkoitettu liikkeeseenlaskija, ja jos sovelletaan, niin minkä yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Se myös pohtii, voidaanko siinä tapauksessa, että näitä artikloja sovelletaan, Amexin ostamien pisteiden arvo ja KLM:ltä veloitetut palvelumaksut vähentää KLM:n vastaanottamien maksujen kokonaismäärästä.

23. Tässä tilanteessa College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen [2015/751] 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittava asetuksen aineellisia säännöksiä sovellettaessa siten, että maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jonka rinnakkaiskäyttökumppani vastaanottaa kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta, on pidettävä nettokorvauksena, vaikka rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija?

2) Onko asetuksen [2015/751] 4 artiklaa, luettuna yhdessä 2 artiklan 10 alakohdan toisen virkkeen kanssa, tulkittava siten, että nettokorvaus kuuluu suoraan 4 artiklan soveltamisalaan?

3) Onko asetuksen [2015/751] 5 artiklaa tulkittava siten, että se koskee rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamia korvauksia, nettokorvaus mukaan luettuna, vaikka rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija?

4) a) Onko asetuksen [2015/751] 5 artiklaa tulkittava siten, että rinnakkaiskäyttökumppanin maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta vastaanottamien korvausten, nettokorvaus mukaan luettuna, tarkoitus on siirtohintoja vastaava, jos korvausten tarkoituksena on maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentaminen?

b) Onko asetuksen [2015/751] 5 artiklaa tulkittava siten, että rinnakkaiskäyttökumppanin maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta vastaanottamien korvausten, nettokorvaus mukaan luettuna, vaikutus on siirtohintoja vastaava, jos korvaukset johtavat maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentamiseen?

c) Jos [neljännen kysymyksen a ja b alakysymykseen] on vastattava kieltävästi, tulee esiin kysymys siitä, minkä kriteerien ja/tai tekijöiden perusteella on arvioitava, onko rinnakkaiskäyttökumppanin maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta vastaanottamien korvausten, nettokorvaus mukaan luettuna, tarkoitus tai vaikutus siirtohintoja vastaava?

5) Onko asetuksen [2015/751] 5 artiklaa tulkittava siten, että korvaukset on katsottava jo asetuksen 2015/751 4 artiklan soveltamista varten osaksi siirtohintaa, jos korvausten tarkoitus on siirtohintoja vastaava?

6) Onko asetuksen [2015/751] 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittava siten, että rinnakkaiskäyttökumppanin kolmen osapuolen maksukorttijärjestelylle suorittamat kauppiailta veloitettavat maksut voidaan vähentää rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta vastaanottamista maksuista, alennuksista tai kannustimista?

7) a) Onko asetuksen [2015/751] 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittava siten, että rinnakkaiskäyttökumppanin suorittamien rahamääräisten korvausten lisäksi myös rinnakkaiskäyttökumppanin suorituksiin liittyvät kustannukset tai taloudelliset vasta-arvot voidaan vähentää rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamasta kokonaismäärästä?

b) Jos seitsemännen ennakkoratkaisukysymyksen a alakysymykseen on vastattava myöntävästi, minkä kriteerien perusteella kyseinen arvo on vahvistettava?”

24. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Amex, KLM, ACM, MasterCard, Visa, ICS sekä Euroopan komissio. Nämä osapuolet esittivät suulliset huomautuksensa 12.12.2024 pidetyssä istunnossa.

IV Asian tarkastelu

A Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

25. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa lähinnä selvittää, onko maksuja, jotka Amex on suorittanut KLM:lle korvauksena rinnakkaiskäyttöyhteistyötä koskevasta sopimuksesta, pidettävä asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettuna nettokorvauksena, vaikka KLM ei ole liikkeeseenlaskija.

26. Muistutettakoon, että asetuksen 2015/751 tarkoituksena on, kuten sen otsikosta ilmenee, säännellä korttipohjaisista maksutapahtumista veloitettavia siirtohintoja. Siinä määritellään tämä siirtohinta maksuksi, joka maksetaan suoraan tai välillisesti (eli kolmannen osapuolen välityksellä) jokaisesta liikkeeseenlaskijan ja maksutapahtuman vastaanottajan välisestä maksutapahtumasta. Nettokorvauksen tai muun sovitun korvauksen katsotaan olevan osa siirtohintaa.[9] Jos näitä korvauksia pidetään nettokorvauksena, ne otetaan huomioon laskettaessa siirtohintaa, jolle on vahvistettu enimmäistaso asetuksessa 2015/751.[10] Tätä rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyihin,[11] paitsi jos kyseessä on kolmen osapuolen maksukorttijärjestely, jota on laajennettu esimerkiksi rinnakkaiskäytöllä.[12]

27. Vastaus ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykseen voidaan päätellä melko helposti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Unionin tuomioistuin nimittäin totesi 7.2.2018 annetussa tuomiossa American Express,[13] että asetuksen 2015/751 1 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että yhtäältä rinnakkaiskäyttökumppanin tai agentin ja toisaalta kolmen osapuolen maksujärjestelyn välisen sopimuksen puitteissa ei ole tarpeen, että kyseinen rinnakkaiskäyttökumppani tai agentti toimii mainitun asetuksen 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuna liikkeeseenlaskijana, jotta mainitun järjestelyn katsottaisiin laskevan liikkeeseen korttipohjaisia maksuvälineitä rinnakkaiskäyttökumppanin kanssa tai agentin kautta ja jotta sitä siis pidettäisiin ensin mainitussa säännöksessä tarkoitettuna neljän osapuolen maksukorttijärjestelynä.[14]

28. Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin vahvisti, että kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt, joita on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, rinnastetaan osittain neljän osapuolen maksukorttijärjestelyihin silloinkin, kun rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija. Se ei siis hyväksynyt Amexin kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa esittämää näkemystä, kun tämä väitti sillä perusteella, että asetuksen 2015/751 johdanto-osan

9 Ks. asetuksen 2015/751 2 artiklan 10 kohta.

10 Ks. asetuksen 2015/751 3 (pankkikorttitapahtumat) ja 4 artikla (luottokorttitapahtumat).

11 Ks. asetuksen 2015/751 1 artiklan 3 kohdan c alakohta.

12 Ks. asetuksen 2015/751 1 artiklan 5 kohta.

13 C-304/16, EU:C:2018:66.

14 Ks. tuomio 7.2.2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, 73 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

28 perustelukappaleessa [15] mainitaan vain yksi kyseisen asetuksen 1 artiklan 5 kohdassa säädetyistä kolmesta tapauksesta, että tämä rinnastus pätee ainoastaan mainitussa tapauksessa eli silloin, kun rinnakkaiskäyttökumppani on liikkeeseenlaskija.

29. Näin ollen asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohta, jonka mukaan nettokorvauksella tarkoitetaan maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jonka liikkeeseenlaskija vastaanottaa maksukorttijärjestelyltä, maksutapahtuman vastaanottajalta tai muulta välittäjältä korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta, on tulkittava tämän osittaisen rinnastuksen valossa.

30. Jotta tästä osittaisesta rinnastuksesta voitaisiin tehdä päätelmät tilanteessa, jossa mitään maksukorttijärjestelyn ulkopuolista liikkeeseenlaskijaa ei ole,
asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittaessa on otettava huomioon paitsi tämän säännöksen sanamuoto ja asiayhteys myös kyseisen asetuksen tavoitteet.

31. Ensinnäkin nettokorvauksen määritelmässä olevasta viittauksesta liikkeeseenlaskijan vastaanottamiin määriin voi ensi näkemältä saada sen käsityksen, että jos tällaista liikkeeseenlaskijaa ei ole, kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkasteltavana olevan rinnakkaiskäytöllä laajennetun kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyn tapauksessa, kyseistä määritelmää ei voida soveltaa. Jos logiikkana on, että kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt rinnastetaan osittain neljän osapuolen maksukorttijärjestelyihin, on ilmeistä, että rinnakkaiskäyttökumppani on se, joka on tässä järjestelyssä ylimääräinen osapuoli. Lisäksi kyseisestä määritelmästä ilmenee, että huomioon otetaan määrät, jotka on vastaanotettu maksukorttijärjestelyltä. Kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyssä, jota on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, on lähtökohtaisesti osapuolena tällainen maksukorttijärjestely. Näin ollen rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamat määrät kuuluvat nähdäkseni nettokorvauksiin.

32. Toiseksi asetuksen 2015/751 tavoite on selvä: tarkoituksena on päästä siihen, että kilpailusääntöjä sovelletaan johdonmukaisesti siirtohintoihin, parantaa sisämarkkinoiden toimintaa ja alentaa korttipohjaisista maksutapahtumista kuluttajille aiheutuvia kustannuksia. [16] Osittainen rinnastaminen tarkoittaa, että tietyt kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt kuuluvat mainitun asetuksen II luvun sääntöjen soveltamisalaan, ja kyseisessä luvussa muun muassa asetetaan rajoituksia siirtohinnoille, joihin nettokorvaukset sisältyvät.

33. Tulkittaessa nettokorvauksen määritelmää tilanteessa, jossa järjestely rinnastetaan osittain neljän osapuolen maksukorttijärjestelyyn, on näin ollen otettava huomioon tämä korttimaksujen kustannusten alentamista koskeva tavoite. Unionin tuomioistuin on jo todennut, ettei voida sulkea pois sitä, että tietyntyyppinen vastike tai etu voidaan yksilöidä asetuksen 2015/751 johdanto-osan 28 perustelukappaleessa tarkoitetuksi implisiittiseksi siirtohinnaksi ilman, että rinnakkaiskäyttökumppani, jonka kanssa kolmen osapuolen maksukorttijärjestely on tehnyt sopimuksen, osallistuu välttämättä tämän järjestelyn liikkeeseenlaskutoimintaan. [17]

[15] Kyseisessä johdanto-osan perustelukappaleessa todetaan muun muassa, että ”implisiittisten siirtohintojen olemassaolon tunnustamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten luomisen edistämiseksi kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt, jotka käyttävät maksupalveluntarjoajia liikkeeseenlaskijoina tai maksutapahtumien vastaanottajina, olisi katsottava neljän osapuolen maksukorttijärjestelyiksi, ja niiden olisi noudatettava samoja sääntöjä”.

[16] Ks. asetuksen 2015/751 johdanto-osan kymmenes perustelukappale.

[17] Ks. tuomio 7.2.2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, 71 kohta).

34. Näin ollen nettokorvauksen käsitteelle on tässä tilanteessa annettava laaja tulkinta, jonka mukaan se tarkoittaa niiden maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jotka rinnakkaiskäyttökumppani vastaanottaa muun muassa maksukorttijärjestelyltä.

35. Kuten ACM tuo esiin, komissio on asetuksen 2015/751 soveltamisesta antamassaan kyseisen asetuksen 17 artiklan mukaisessa kertomuksessa myös todennut, että rinnakkaiskäytöllä laajennetussa kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyssä nettokorvaus vastaa rinnakkaiskäyttökumppanin tai agentin vastaanottamien maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää. [18]

36. Näin ollen ehdotan, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa, luettuna yhdessä sen 1 artiklan 5 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että nettokorvaus vastaa niiden maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jotka rinnakkaiskäyttökumppani vastaanottaa muun muassa sellaiselta kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä, jota on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, vaikka rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija.

B Toinen ennakkoratkaisukysymys

37. Toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen 2015/751 4 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 10 alakohdan toisen virkkeen kanssa, tulkittava siten, että nettokorvaus kuuluu suoraan 4 artiklan soveltamisalaan.

38. Asetuksen 2015/751 2 artiklan 10 alakohdassa vahvistetun siirtohinnan määritelmän mukaan nettokorvauksen tai muun sovitun korvauksen katsotaan olevan osa siirtohintaa. Tällä perusteella ne kuuluvat siis suoraan kyseisen asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, ja kyseisessä artiklassa siirtohinnan osuus luottokorttitapahtuman arvosta rajoitetaan enintään 0,3 prosenttiin.

39. Amex ja KLM ovat kuitenkin ainoat, jotka vastustavat tätä tulkintaa ja väittävät, että se johtaisi siihen, että kyseisen asetuksen 5 artikla, jossa vahvistetaan mainitun rajoituksen kiertämisen kieltävä sääntö viitaten erityisesti nettokorvaukseen, menettäisi merkityksensä.

40. Tulkintaepäilykset johtuvat nimittäin siitä, että kyseisessä säännösten kiertämisen kieltävässä säännössä säädetään, että jotta sovitut korvaukset, kuten nettokorvaus, voitaisiin katsoa osaksi siirtohintaa, niiden tarkoituksen tai vaikutuksen on oltava siirtohintoja vastaava.

41. Siirtohinnan määritelmässä nettokorvaus rinnastetaan siis siirtohintaan ehdoitta, kun sitä vastoin säännösten kiertämisen kieltävässä säännössä tämän rinnastuksen ehdoksi asetetaan se, että nettokorvauksen tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava. Näin ollen pelkkä sanamuotoon perustuva tulkinta ei näytä riittävän vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään toiseen kysymykseen.

[18] Ks. Report on the application of Regulation (EU) 2015/751 on interchange fees for cardbased payment transactions, (SWD(2020) 118 final), 29.6.2020, saatavana englanniksi internetosoitteesta https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/IFR_report_card_payment.pdf, s. 13.

42. Komission alkuperäisessä asetusehdotuksessa[19] nettokorvaus ei sisältynyt siirtohinnan määritelmään, vaan se mainittiin ainoastaan 5 artiklassa vahvistetussa säännösten kiertämisen kieltävässä säännössä, jossa säädettiin, että ”nettokorvaukset – – on katsottava osaksi toimitusmaksua”: siinä ei viitattu sanallakaan siirtohintaa vastaavaan vaikutukseen tai tarkoitukseen. Sitä vastoin 3 ja 4 artiklassa, joissa säädettiin siirtohinnan enimmäistason määrittämistä koskevan säännön soveltamista koskevista rajoituksista, mainittiin, että ”maksupalveluntarjoajat eivät saa tarjota eivätkä veloittaa – – toimitusmaksua tai muuta sovittua tarkoitukseltaan tai vaikutukseltaan vastaavaa korvausta”.

43. Nettokorvaus on siis alusta asti rinnastettu siirtohintaan, vaikkakaan ei siirtohinnan määritelmässä vaan säännösten kiertämisen kieltävässä säännössä, eikä sen vaikutuksen tai tarkoituksen ole tarvinnut olla siirtohintaa vastaava. Sen lisäksi on säädetty muista korvauksista, joiden tarkoituksen tai vaikutuksen on sitä vastoin pitänyt olla siirtohintoja vastaava, jotta ne on voitu ottaa huomioon enimmäistason laskennassa. Tämä tarkoittaa, että on tehty selvä kahtiajako yhtäältä siirtohinnan, johon nettokorvaus kuuluu ja johon enimmäistasoa sovelletaan suoraan, ja toisaalta sellaisten ”muiden korvausten” välillä, joita rajoitetaan vain, jos niiden tarkoitus tai vaikutus on siirtohintaa vastaava.

44. Asetuksen 2015/751 teleologinen tulkinta johtaa samaan suuntaan. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 28 perustelukappaleessa nimittäin viitataan mahdollisuuteen implisiittisten siirtohintojen käytöstä kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyissä, jotka käyttävät maksupalveluntarjoajia. Siinä täsmennetään, että tasapuolisten toimintaedellytysten luomisen edistämiseksi näiden maksukorttijärjestelyjen olisi noudatettava samoja sääntöjä kuin neljän osapuolen maksukorttijärjestelyjen. Kun kyseisessä johdanto-osan perustelukappaleessa viitataan implisiittisiin siirtohintoihin, siinä tarkoitetaan korvauksia, joita on rajoitettava jo sinänsä eikä vain siinä tapauksessa, että niillä on suoraa siirtohintaa vastaava vaikutus tai tarkoitus. On muistutettava, että unionin tuomioistuin on katsonut, että tällaisten kolmen osapuolen järjestelyjen rinnastamisen neljän osapuolen järjestelyihin on koskettava myös sellaisia kolmen osapuolen järjestelyjä, joita on laajennettu rinnakkaiskäytöllä tai käyttämällä agenttia, jotta varmistetaan asetuksen 2015/751 tavoitteiden noudattaminen.[20] Näin ollen kyseisen johdanto-osan perustelukappaleen, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, perusteella on katsottava, että laajennettujen kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyjen tilanteessa nettokorvaus kuuluu suoraan kyseisen asetuksen 4 artiklassa säädetyn rajoituksen soveltamisalaan.

45. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 31 perustelukappale tukee tätä tulkintaa. Siinä nimittäin todetaan nettokorvauksesta, että se olisi ”katsottava siirtohinnaksi”, viittamatta mitenkään siirtohintaa vastaavan vaikutuksen tai tarkoituksen tarpeeseen. Mielestäni kyseisen johdanto-osan perustelukappaleen viittaukset säännösten kiertämisen riskiin eivät riitä kyseenalaistamaan sitä, että sen sanamuodosta käy selvästi ilmi, että nettokorvaus on katsottava siirtohinnaksi.

46. Näin ollen ehdotan, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että asetuksen 2015/751 4 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 10 alakohdan toisen virkkeen kanssa, on tulkittava siten, että nettokorvaus kuuluu suoraan 4 artiklan soveltamisalaan.

[19] Komission 24.7.2013 esittämä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi korttipohjaisista maksutapahtumista veloitettavista toimitusmaksuista (COM(2013) 550 final).

[20] Ks. tuomio 7.2.2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, 71 ja 73 kohta).

C Kolmas ennakkoratkaisukysymys

47. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, sovelletaanko rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamiin korvauksiin, nettokorvaus mukaan luettuna, asetuksen 2015/751 5 artiklassa vahvistettua säännösten kiertämisen kieltävää sääntöä silloin, kun tämä rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija.

48. Koska ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen siten, että kyseiset korvaukset kuuluvat kyseisen asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on mielestäni vastattava ainoastaan toissijaisesti.

49. Asetuksen 2015/751 1 artiklan 5 kohdassa säädetyn rinnastussäännön nojalla kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyihin, joita on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, sovelletaan samoja sääntöjä kuin neljän osapuolen maksukorttijärjestelyihin. Näin ollen kyseisen asetuksen 5 artiklassa vahvistettua säännösten kiertämisen kieltävää sääntöä sovelletaan näihin järjestelyihin niiden samojen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, joita sovelletaan kyseisen asetuksen 4 artiklaan, eli se, onko kyseisiä korvauksia sen vuoksi, että niiden vaikutus tai tarkoitus on siirtohintaa vastaava, pidettävä siirtohintana, johon sovelletaan kyseisen asetuksen 3 ja 4 artiklan enimmäistasoja, on määritettävä rinnakkaiskäyttökumppanin vastaanottamien korvausten perusteella.

50. Vaikuttaa siis siltä, että tässä tilanteessa asetuksen 2015/751 5 artiklassa vahvistettu säännösten kiertämisen kieltävä sääntö on päällekkäinen kyseisen asetuksen 4 artiklassa siirtohinnalle asetetun suoran rajoituksen kanssa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että 4 artiklan suoraa rajoitusta ei tässä tilanteessa sovelleta rinnakkaiskäyttökumppanille maksettaviin korvauksiin. Sitä paitsi voi olla olemassa korvauksia, jotka eivät ole nettokorvauksia mutta joiden vaikutus tai tarkoitus on siirtohintaa vastaava.

51. Näin ollen ehdotan, että ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle vastataan, että asetuksen 2015/751 5 artiklaa on tulkittava siten, että rinnakkaiskäyttökumppanin vastaanottamat korvaukset, nettokorvaus mukaan luettuna, kuuluvat sen soveltamisalaan silloinkin, kun rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija.

D Neljäs ja viides ennakkoratkaisukysymys

52. Neljännellä ja viidennellä ennakkoratkaisukysymyksellään, jotka on mielestäni syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta lähinnä asetuksen 2015/751 5 artiklassa vahvistetun säännösten kiertämisen kieltävän säännön soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

53. Kuten edelliseen kysymykseen, näihin kysymyksiin on vastattava ainoastaan toissijaisesti, koska nettokorvaus kuuluu nähdäkseni suoraan kyseisen asetuksen 4 artiklassa asetetun rajoituksen soveltamisalaan.

54. Mielestäni vastaus näihin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin voidaan osittain päätellä jo asetuksen 2015/751 5 artiklan sanamuodosta. Jotta nimittäin korvaukset, nettokorvaukset mukaan luettuina, voitaisiin katsoa osaksi siirtohintaa, niiden tarkoituksen tai vaikutuksen on oltava siirtohintaa vastaava. Lisäksi tämä päätelmä pätee sekä neljän osapuolen maksukorttijärjestelyihin että laajennettuihin kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyihin, koska kyseisessä artiklassa ei tehdä eroa niiden välillä.

55. Sovellettava kriteeri on siis vaihtoehtoinen: jotta vastaanotetut korvaukset voitaisiin katsoa siirtohinnaksi, riittää, että joko niiden tarkoitus tai niiden vaikutus on siirtohintaa vastaava.

56. Jos palataan asetuksen 2015/751 tavoitteeseen siltä osin kuin kyse on enimmäistasojen kiertämisen kieltävästä säännöstä, sellaisena kuin tämä tavoite on ilmaistu kyseisen asetuksen johdanto-osan 31 perustelukappaleessa, tarkoituksena on varmistaa, ettei siirtohintoja koskevia säännöksiä eikä etenkään niiden rajoituksia kierretä liikkeeseenlaskijoille suoritettujen vaihtoehtoisten maksujen avulla. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 32 perustelukappaleessa täsmennetään yhtäältä, että kuluttajat eivät aina ole tietoisia palvelumaksuista, joita kauppiaat suorittavat kuluttajien käyttämästä maksuvälineestä, ja toisaalta, että monet liikkeeseenlaskijoiden soveltamat kannustimet, kuten matkakupongit, saattavat ohjata kuluttajia käyttämään maksuvälineitä, mikä tuottaa liikkeeseenlaskijoille korkeita palvelumaksuja.

57. Näin ollen siirtohintojen rajoittamisella joko soveltamalla suoraan asetuksen 2015/751 4 artiklaa tai sitten säännösten kiertämisen kieltävän säännön kautta pyritään asettamaan rajat kannustimille, jotka ohjaavat käyttämään jotakin tiettyä maksuvälinettä. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee kysymyksissään, maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentaminen voi vastata kyseisen asetuksen 5 artiklassa mainittua tarkoitusta tai vaikutusta.

58. Pelko siitä, että kaikkien maksukorttien liikkeeseenlaskua kannustavien toimien katsottaisiin kuuluvan asetuksen 2015/751 4 artiklan soveltamisalaan, vaikuttaa minusta perusteettomalta. Jotta nimittäin 4 artiklaa voitaisiin soveltaa, on oltava olemassa yhtäältä rinnakkaiskäyttökumppanuus tai agentin kanssa tehty sopimus, johon kyseinen kannustamistoimi liittyy, ja toisaalta tämän kumppanin tai agentin ja kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyn välinen tapahtuma. Tämä tarkoittaa, että maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentaminen on käyttökelpoinen kriteeri, jonka avulla voidaan varmistaa kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettujen tilanteiden tapauskohtaisen arvioinnin aikana, ettei säännöksiä ole kierretty.

59. Sitä vastoin markkinavaikutukseen perustuvalla kriteerillä, sellaisena kuin se esitetään lähinnä Visan, KLM:n ja Amexin huomautuksissa, joissa nämä viittaavat tarpeeseen osoittaa markkinahäiriö, joka vastaisi siirtohinnoista neljän osapuolen järjestelyissä aiheutunutta markkinahäiriötä, ei ole merkitystä. Kun nimittäin unionin lainsäätäjä on rinnastanut laajennetut kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyt neljän osapuolen maksukorttijärjestelyihin siltä osin kuin kyse on siirtohintojen rajoittamisesta, se on selvästi päättänyt lähteä asetuksessa 2015/751 siitä oletuksesta, että markkinahäiriö on samanlainen kummassakin tapauksessa, ja asettaa niille objektiivisen rajoituksen tämän markkinahäiriön korjaamiseksi.

60. Näin ollen ehdotan, että neljänteen ja viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että asetuksen 2015/751 5 artiklaa on tulkittava siten, että yhtäältä kaikki liikkeeseenlaskijan maksukorttijärjestelystä, maksutapahtumien vastaanottajalta tai muulta välittäjältä maksutapahtuman tai siihen liittyvän toiminnan osalta vastaanottamat sovitut korvaukset, nettokorvaukset mukaan lukien, joiden tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava, on katsottava osaksi siirtohintaa, ja että toisaalta maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentamista koskevalla kriteerillä on merkitystä arvioitaessa tätä vastaavaa tarkoitusta tai vaikutusta.

E Kuudes ennakkoratkaisukysymys

61. Kuudennella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa lähinnä selvittää, onko asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittava siten, että palvelumaksut, joita rinnakkaiskäyttökumppani suorittaa kolmen osapuolen maksukorttijärjestelylle silloin, kun se toimii kyseisen maksukorttijärjestelyn palveluja käyttävänä kauppiaana, voidaan vähentää rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta vastaanottamista maksuista, alennuksista tai kannustimista.

62. Asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohdassa määritellään käsite ”nettokorvaus” ottamalla huomioon käsitteen ”kauppiaalta veloitettava palvelumaksu” määritelmä, joka annetaan kyseisen asetuksen 2 artiklan 12 alakohdassa. Siinä kyseinen palvelumaksu nimittäin määritellään maksuksi, jonka maksunsaaja suorittaa maksutapahtumien vastaanottajalle korttipohjaisista maksutapahtumista.

63. Vaikeudet johtuvat siitä, että yhtäältä kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyssä maksutapahtumien vastaanottajan ja liikkeeseenlaskijan tehtäviä hoitaa yksi ja sama yksikkö eli maksukorttijärjestely, ja toisaalta siitä, että rinnakkaiskäyttökumppani, jota on pidettävä liikkeeseenlaskijana, jotta siirtohinnan enimmäistasoa voitaisiin soveltaa, voi samalla olla maksunsaaja eli maksukorttijärjestelyn palveluja käyttävä kauppias.

64. Kuten komissio, MasterCard, Visa ja ACM toteavat, tähän kysymykseen on kuitenkin vastattava kieltävästi. Rinnakkaiskäyttökumppanin maksamalla palvelumaksulla ei nimittäin ole yhteyttä maksukorttijärjestelyn kanssa sovittuun yhteistyöhön, koska se voitaisiin yhtä hyvin maksaa toiselle maksukorttijärjestelylle. Sitä vastoin palvelumaksun huomioon ottamisella vähennyksenä nettokorvauksen laskennassa vahvistettaisiin rinnakkaiskäyttökumppanin kannustinta maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentamiseen, mikä olisi asetuksen 2015/751 tavoitteiden vastaista. [21]

65. Tämän vuoksi ehdotan, että kuudenteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa on tulkittava siten, että kauppiaalta veloitettavaa palvelumaksua ei voida vähentää kyseisen kauppiaan kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä, jota on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta rinnakkaiskäyttökumppanina vastaanottamista maksuista, alennuksista tai kannustimista.

F Seitsemäs ennakkoratkaisukysymys

66. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko
asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa tulkittava siten, että nettokorvausta laskettaessa rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelyltä vastaanottamasta kokonaismäärästä voidaan vähentää rinnakkaiskäyttökumppanin suorittamien rahamääräisten korvausten lisäksi myös rinnakkaiskäyttökumppanin suorituksiin liittyvät kustannukset tai taloudelliset vasta-arvot. Jos näin on, kyseinen tuomioistuin pohtii, minkä kriteerien perusteella kyseinen arvo on vahvistettava.

[21] Tilintarkastustuomioistuin on yksilöinyt kolme tutkimusta, jotka viittaavat siihen, että muut kauppiailta veloitettavat palvelumaksut kuin siirtohinnat eivät ole vähäpätöisiä ja että nämä muut palvelumaksut ovat jopa nousseet, kun siirtohinnat ovat alentuneet (ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 3 mainittu erityiskertomus, liite II ja kaavio 9).

67. On muistutettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ennen muuta varmistuttava siitä, että kyseiset suoritukset ovat vastiketta korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta.

68. Nettokorvauksen määritelmässä viitataan ainoastaan maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärään, jonka liikkeeseenlaskija vastaanottaa maksukorttijärjestelyltä. Maksujen, alennusten tai kannustinten käsitteet ovat siten väistämättä samat riippumatta siitä, onko kyse liikkeeseenlaskijan tai rinnakkaiskäyttökumppanin vastaanottamista määristä vai liikkeeseenlaskijan tai rinnakkaiskäyttökumppanin maksukorttijärjestelylle suorittamista määristä, jotka näistä vastaanotetuista määristä on vähennettävä.

69. Vedotessaan kyseisten käsitteiden laajaan ja suppeaan tulkintaan asianosaiset ja muut osapuolet tuovat esiin siirtohinnalle asetetun rajoituksen kiertämisen riskin. Ensin mainitut (KLM ja Amex) toteavat, että kyseisten suoritusten jättäminen huomiotta nettokorvauksen laskennassa johtaisi siihen, että osapuolet käyttäisivät kannustinmekanismia kiertääkseen kyseistä rajoitusta liikkeeseenlaskijoiden hyväksi. Jälkimmäiset (Visa ja ACM) sitä vastoin katsovat, että huomioon on otettava vain rahamääräiset korvaukset, joiden arvo voidaan objektiivisesti todentaa, kun taas suoritusten arvoa on saatettu keinotekoisesti korottaa nettokorvauksen määrän alentamiseksi ja siirtohinnan enimmäistason soveltamiselta välttymiseksi.

70. On hyvin ymmärrettävää toivoa sääntöä, jota olisi helppo soveltaa, kun sitä tulkittaisiin siten, että nettokorvaukseen sisältyvät ainoastaan rahamääräiset maksut. ACM totesikin istunnossa, että muiden kuin rahamääräisten suoritusten tapauksessa on erittäin aikaavievää ja vaikeaa tarkistaa, onko enimmäistasoa noudatettu. Tätä tulkintaa tukee se, että asetuksen 2015/751 johdanto-osan 31 perustelukappaleen kolmannessa virkkeessä käytetään ilmausta ”maksut” viitattaessa siihen, mitä liikkeeseenlaskijan maksukorttijärjestelyltä vastaanottamien maksujen tai kannustinten kokonaismäärästä on vähennettävä. Kyseinen ilmaus ei nimittäin viittaa suoritukseen vaan rahamääräiseen maksuun.

71. Tällaisella tulkinnalla rajoitettaisiin kuitenkin asetuksen 2015/751 4 artiklan soveltamisalaa. Mielestäni maksujen, alennusten tai kannustinten käsitteitä on tulkittava samalla tavalla sekä laskettaessa maksutapahtumien vastaanottajan liikkeeseenlaskijalle suorittamia että päinvastaiseen suuntaan suoritettuja maksuja. Jos siis nettokorvauksen laskennassa otettaisiin huomioon vain rahamääräiset maksut, kaikkien muiden korvausmuotojen, esimerkiksi suoritusten, olisi silloin kuuluttava kyseisen asetuksen 5 artiklan soveltamisalaan, ja ne otettaisiin huomioon vain, jos niiden vaikutus tai tarkoitus on siirtohintaa vastaava.

72. Katson kuitenkin, että tämä näennäinen yksinkertaisuus on ristiriidassa asetuksen 2015/751 sanamuodon kanssa, sillä nettokorvauksen määritelmässä viitataan kannustimiin yleisesti ilman, että niiden voitaisiin päätellä rajoittuvan pelkästään rahamääräisiin kannustimiin. Lisäksi olisi kyseisen asetuksen tavoitteen vastaista rajoittaa korttimaksujen kustannuksia. Sillä, että lentolippuihin vaihdettavien pisteiden jakamisen kaltaisia suorituksia ei otettaisi huomioon nettokorvauksen laskennassa, nimittäin suosittaisiin tällaisten kannustinkäytäntöjen kehittämistä. Myös todisteiden esittäminen siirtohintaa vastaavasta tarkoituksesta tai vaikutuksesta olisi vaikeampaa. Kyseisen säännön yksinkertaisuus kyseisen asetuksen 4 artiklaan nähden on siten vain välitön seuraus siitä, että asetuksen 5 artiklaa olisi vaikeampi soveltaa, koska olisi samanaikaisesti todistettava sekä näiden suoritusten arvo että niiden siirtohintaa vastaava vaikutus tai tarkoitus.

73. Todellisuudessa asianosaisten ja muiden osapuolten näkemysero koskee sitä, millä tavoin muut kuin rahamääräiset suoritukset olisi arvostettava, jotta vältettäisiin riski asetuksessa 2015/751 vahvistetun enimmäistason kiertämisestä. Huomioon otettavan arvon on oltava todellinen taloudellinen arvo eikä osapuolten käyttämä sopimusarvo. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis laskettava tämä arvo asiakirja-aineistoon sisältyvien seikkojen perusteella ja ottaen huomioon maksukorttitapahtumista aiheutuvien kustannusten alentamista koskeva tavoite.

74. Näin ollen ehdotan, että seitsemänteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa on tulkittava siten, että nettokorvausta laskettaessa rinnakkaiskäyttökumppanin kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä vastaanottamista korvauksista voidaan vähentää paitsi rahamääräiset korvaukset myös suoritukset, jotka on arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon niiden todellinen taloudellinen arvo, jonka rinnakkaiskäyttökumppani maksaa kolmen osapuolen maksukorttijärjestelylle.

V Ratkaisuehdotus

75. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa College van Beroep voor het bedrijfslevenin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Korttipohjaisista maksutapahtumista veloitettavista siirtohinnoista 29.4.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa, luettuna yhdessä 1 artiklan 5 kohdan kanssa,

   on tulkittava siten, että

   nettokorvaus vastaa niiden maksujen, alennusten tai kannustinten kokonaisnettomäärää, jotka rinnakkaiskäyttökumppani vastaanottaa muun muassa sellaiselta kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä, jota on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, vaikka rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija.

2) Asetuksen 2015/751 4 artiklaa, luettuna yhdessä 2 artiklan 10 alakohdan toisen virkkeen kanssa,

   on tulkittava siten, että

   nettokorvaus kuuluu suoraan 4 artiklan soveltamisalaan.

3) Asetuksen 2015/751 5 artiklaa

   on tulkittava siten, että

   – rinnakkaiskäyttökumppanin vastaanottamat korvaukset, nettokorvaus mukaan luettuna, kuuluvat sen soveltamisalaan silloinkin, kun rinnakkaiskäyttökumppani ei ole liikkeeseenlaskija

   – yhtäältä kaikki liikkeeseenlaskijan maksukorttijärjestelystä, maksutapahtumien vastaanottajalta tai muulta välittäjältä maksutapahtuman tai siihen liittyvän toiminnan osalta vastaanottamat sovitut korvaukset, nettokorvaukset mukaan lukien, joiden tarkoitus tai vaikutus on siirtohintoja vastaava, on katsottava osaksi siirtohintaa, ja toisaalta

maksukorttijärjestelyn toiminnan laajentamista koskevalla kriteerillä on merkitystä arvioitaessa tätä vastaavaa tarkoitusta tai vaikutusta.

4) Asetuksen 2015/751 2 artiklan 11 alakohtaa

on tulkittava siten, että

– kauppiaalta veloitettavaa palvelumaksua ei voida vähentää kyseisen kauppiaan kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä, jota on laajennettu rinnakkaiskäytöllä, korttipohjaisista maksutapahtumista tai niihin liittyvästä toiminnasta rinnakkaiskäyttökumppanina vastaanottamista maksuista, alennuksista tai kannustimista

– nettokorvausta laskettaessa rinnakkaiskäyttökumppanin kolmen osapuolen maksukorttijärjestelyltä vastaanottamista korvauksista voidaan vähentää paitsi rahamääräiset korvaukset myös suoritukset, jotka on arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon niiden todellinen taloudellinen arvo, jonka rinnakkaiskäyttökumppani maksaa kolmen osapuolen maksukorttijärjestelylle.